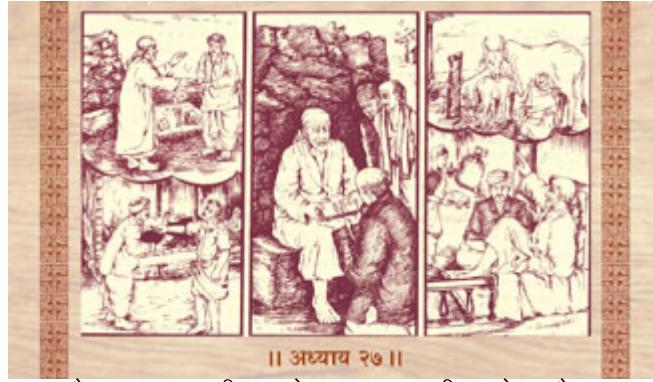

श्री साईसच्चरित

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय २७ वा ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥ दृढ धरिल्या श्रीसद्गुरुचरण। घडे ब्रह्मादित्रैमूर्तिनमन। साक्षात्परब्रह्माभिवंदन। स्वानंदघन सुप्रकट ॥१॥ मारितां एका सागरीं बुडी। साधती सकल तीर्थपरवडी। बैसतां गुरुपदीं देऊनि दडी। आतुडती बुडीं सकल देव ॥२॥ जय जयाजी साई सद्गुरु। जय जयाजी सायुज्यकल्पतरु। जय जयाची निजबोधसागरु। कथेसी आदरु उपजर्वी ॥३॥ मेघोदकालार्गी चातक। तैसे तव कथामृता भाविक। सेवोत तुझे भक्त सकळिक। पावोत सुख सदैव ॥४॥ परिसतां तव कथा निर्मळ। स्वेद अंगी फुटो निखळ। नेत्रीं दाटो प्रेमजळ। प्राण पांगुळला राहो ॥५॥ मना येवो गहिंवर। रोमांच उठोत वरचेवर। रुदन स्फुंदन वारंवार। घडो सपरिवार श्रोतायां ॥६॥ तुटूनि जावोत परस्परविरोध। सानथोर भेदाभेद। हाच गुरुकृपावबोध। करावा शोध अंतरी ॥७॥ येई न हा दृष्टी दावितां। सर्वेद्रियां याची अगोचरता। सद्गुरुवीण याचा दाता। न मिळे धुंडितां त्रिभुवर्नी ॥८॥ कामादि षड्विकारोपशम। भक्तिभाव निःसीम प्रेम। नुपजतां गुरुपदी निष्ठा परम। होई न उद्गम अष्टभावां ॥९॥ भक्ताचें जें निजसुख। तेणेंचि गुरुसी परम हरिख। भक्त जों जों परमार्थोनुख। तों तों कौतुक गुरुतें ॥१०॥ देह गेह पुत्र जाया। मी माझें हा व्याप वायां। ही तों सर्व क्षणिक माया। जैसी छाया दुपारची ॥११॥ बाधूं नये मायेची गुंती। ऐसें जरी असेल चित्तीं। अनन्यभावे साईप्रती। शरणागती संपादा ॥१२॥ लावावया मायेचा अंत। वेदशास्त्रीं टेकिले हात। पाहील जो भूर्तीं भगवंत। तोचि तो निश्चित तरेल ॥१३॥ सोङ्गनियां निजामशाई। धन्य तो पाटील चांदभाई। सर्वे घेऊनि फकीर साई। आरंभीं येई नेवासिया ॥१४॥ तेथें वर्ष सहा मास। फकीराचा होई निवास। तेथेंच कानड गांवींच्या कमास। सहवासास ठेवियलें ॥१५॥ असो पुढे प्रसिद्ध टाकळी। घेऊन तेथील दगडू तांबोळी। कमाबाबांसमवेत ही मंडळी। तेथून आली शिर्डीस ॥१६॥ जागोजार्गी अपरिमित। पवित्र स्थळें तीर्थं बहुत। परी साइऱ्या भक्तांप्रत। शिरडीच अत्यंत पवित्र ॥१७॥ जरी न दैवें येता हा योग। कैंचा मग हा महाभाग। आम्हां दीनां हा संयोग। महद्भाग्य हें आमुचें ॥१८॥ जे जे भक्त शरणागत। साधावया तत्कार्यार्थ। साई तयांस दावी यथार्थ। सन्मार्ग हितार्थ तयांच्या ॥१९॥ तरी श्रोतां एकाग्रमन। होऊनि करा सच्चरितावर्तन। तें हें परम गुरुकृपासाधन। चरित्र पावन साईचें ॥२०॥ गताध्यार्थीं निरूपण। एकास निजगुरुपदीं स्थापन। अक्कलकोट स्वार्मींची खूण। एकास देऊन जागविलें ॥२१॥ एकाचा चुकविला आत्मघात। युक्ति योजूनि अकल्पित। जीवदान दिघलें क्षणांत। ओढवला देहांत टाळुनी ॥२२॥ आतों या अध्यार्थीं कथन। कर्धीं साई कैसे प्रसन्न। होऊन करीत अनुग्रहदान। सुखसंपन्न भक्तांस ॥२३॥ दीक्षाप्रकार तो अद्भुत। कैसा कवणालार्गीं होत। विनोदपूर्ण हांसत खेळत। श्रोते परिसोत सावचित ॥२४॥ उपदेशाच्या अनेक रीती। मागां वर्णिल्या येच ग्रंथीं। जैसी ज्याची ग्राहकस्थिती। मार्ग उपदेशिती तैसाच ॥२५॥ वैद्य जाणे रोगाचें निदान। तयास ठावा मात्रेचा गुण। रोग्यास नाहीं त्याची जाण। आर्धीं आण गूळ म्हणे ॥२६॥ गूळ गोड परी अपकारी। रोगी तदर्थचि हड्ड धरी। घेई न वाटी औषधाची करीं। गूळ करावरी न ठेविता ॥२७॥ चाले न रुग्णावरी सक्ती। वैद्य तेह्यां युक्ति योजिती। आर्धीं गूळ मग औषध देती। परी साधिती निजकार्य ॥२८॥ मात्र अनुपान तेवढे बदलती। जेणें गुळाचे दोष हरपती। योजिलीं औषधें कार्यक्षम होतीं। तेच कीं रीती बाबांची ॥२९॥ हाच नव्हे सर्वत्र नियम। अधिकार आणि मनोधर्म। जैसी सेवा भक्त-प्रेम। तैसाच उपक्रम अनुग्रहा ॥३०॥ नवल बाबांची अद्भुत कृती। जेह्यां कोणा प्रसन्न होती। तया मग ते अनुग्रह देती। कवण्या स्थितीं तें परिसा ॥३१॥ आलें, कदां तयांचे चित्ता। ध्यानीं मर्नीं कोणाच्या नसतां। सहज थळ्वा विनोद करितां। भक्तकृतार्थता साधीत ॥३२॥ इच्छा उद्भवतां ग्रंथवाचनीं। सहज येई भक्तांच्या मर्नीं। ग्रंथ बाबांच्या हातीं देऊनि। प्रसाद म्हणूनि तो घ्यावा ॥३३॥ पुढे मग त्या ग्रंथाचें वाचन। केलिया होईल श्रेयसंपादन। श्रोत्यावक्त्यांचे परमकल्याण। प्रसादपूर्ण श्रवण तें ॥३४॥ कोणी दशावतार चित्रें। कोणी दशावतारांचीं स्तोत्रें। कोणी पंचरत्नी गीतेसम पवित्रें। पुस्तके चरित्रें अर्पीत ॥३५॥ दासगणूही संतलीलामृत। भक्तलीलामृतही अर्पीत। कोणी विवेकसिंधु ग्रंथ। बाबा ते देत शामातें ॥३६॥ पुस्तके शामा हीं तुजला ह्यावीं। म्हणती घरीं बांधून ठेवीं। शामानें आज्ञा शिरीं वंदावी। पुस्तके रक्षावीं दप्तरी ॥३७॥ आणूनि ऐसें भक्त मर्नीं। ग्रंथ आणीत दुकानांतुनी। कीं बाबांचे हातीं देऊनी। प्रसाद म्हणूनी मागावे ॥३८॥ स्वभाव बाबांचा जरी उदार। हेंही कराया लागे धीर। नेती माधवरावांस बरोबर। करिती समोर तयांसी ॥३९॥ तयांकरवीं बाबांचे हातीं। समय पाहूनि ग्रंथ देती। बाबांस जैसी ग्रंथांची महती। तैसीच भक्तस्थिती ठावी ॥४०॥ भक्तांनी द्यावे ग्रंथ करीं। बाबांनी चाळावे वरचेवरी। भक्तांनी घ्यावया ते माघारी। हस्त पुढारीं धरावे ॥४१॥ परी न बाबा तयांतें देती। ते तों देती माधवरावांप्रती। म्हणत शामा ठेव या प्रती। असूं दे संप्रती तुजपाशी ॥४२॥ शामानें पुसावे स्पष्टोत्ती। हे जे आतुरते हात पसरती। त्यांच्या त्यांस देऊं का प्रती। तरी ते वदती तूं

ठेव ॥४३॥ एकदां भक्त काका महाजनी । आवड जयांस भागवतवाचनी । सर्वे ग्रंथाचीप्रत घेउनी । शिरडीलागुनी पातले ॥४४॥ माधवराव भेटूं आले । वाचूं म्हणून पुस्तक उचलले । हाती घेऊनि मशिर्दीं गेले । सहज पुसियेले बाबांनी ॥४५॥ शामा हें हातीं पुस्तक कसले । शामाने तें निवेदन केले । बाबांनी तें हातीं घेतले । परत केले पाहून ॥४६॥ हेंच पुस्तक हीच प्रत । हेंच नाथांचे भागवत । होतें श्रीकरप्रसादप्राप्त । महाजनीप्रत पूर्वीच ॥४७॥ ग्रंथ नद्वे तो मालकीचा । आहे काका महाजनीचा । वाचूं तात्पुरता जाहली इच्छा । स्पष्ट वचा कळविले ॥४८॥ तरीही बाबा वदती तयांला । ज्याअर्थी म्यां हा तुज दिधला । ठेव तूं आपुले संग्रहाला । येईल कामाला दप्तरी ॥४९॥ असो पुढे कांहीं काले । पुनश्च काका शिरडीस आले । सर्वे आणिक भागवत आणिले । हस्तीं ओपिले साईच्या ॥५०॥ प्रसाद म्हणून माघारा दिधले । “नीट जीव लाव” आज्ञापिले । कीं तें जिवाभावाला आपुले । येईल आश्वासिले काकांस ॥५१॥ “हेंच कामीं येईल आपुले । नको देऊ हें कोणास वहिले” । ऐसे मोळ्या कळकळीने कथिले । सप्रेम वंदिले काकांनी ॥५२॥ बाबा स्वयें अवाप्तकाम । पदार्थमात्रीं पूर्ण निष्काम । भागवत जयांचा आचरता धर्म । संग्रहश्रम किमर्थ ॥५३॥ कोण जाणे बाबांचे मन । परी हें ग्रंथांचे संमेलन । व्यवहारदृष्ट्या अति पावन । श्रवणसाधन निजभक्तां ॥५४॥ शिरडी आतां स्थान पवित्र । देशोदेशींचे बाबांचे छात्र । होतील वेळोवेळीं एकत्र । ज्ञानसत्र मांडतील ॥५५॥ तेहां हे ग्रंथ येतील कामा । दप्तरांतून दावील शामा । स्वयें आपण जाऊ निजधामा । ग्रंथ प्रतिमा होतील ॥५६॥ ऐसे हे ग्रंथ परम पावन । असो शिरडी वा अन्य स्थान । वाचितां भक्तास व्हावी आठवण । संग्रहकारण असेल हें ॥५७॥ असो रामायण वा भागवत । परमार्थाचा कोणताही ग्रंथ । वाचितां रामकृष्णादिकांचे चरित । साईच दिसत मार्गे पुढे ॥५८॥ वाटे या ग्रंथाच्या विभूति । साईच नटला ते ते स्थिति । श्रोते वर्ते नित्य देखती । समोर मूर्ति साईची ॥५९॥ ग्रंथ करिती गुरुस अर्पण । किंवा ब्राह्मणा करिती दान । त्यांतही आहे दात्याचे कल्याण । शास्त्रप्रमाण ये अर्थी ॥६०॥ हें काय स्वल्प प्रयोजन । कीं जें शामास बाबांचे नियोजन । त्वां हे ग्रंथ गृहीं नेऊन । दप्तरीं संरक्षण करावे ॥६१॥ जैसा शामा भक्त निःसीम । तैसेंच तयावर बाबांचे प्रेम । तयास लावावा कांहीं नियम । उदेला काम साईमर्नी ॥६२॥ तंव ते पहा काय करिती । जरी शामाची इच्छा नव्हती । तरी तयावरी अनुग्रह करिती । कवण्या स्थितीं तें परिसा ॥६३॥ एके दिवर्णीं मशिदीसी । बुवा एक रामदासी । होता नित्यनेम तयासी । रामायणासी वाचवे ॥६४॥ प्रातःकाळीं मुखमार्जन । स्नानसंध्या भस्मचर्चन । करोनि भगवे वस्त्र परिधान । अनुष्ठान मांडावे ॥६५॥ विष्णुसहस्रनामावर्तन । मागून अध्यात्मरामायण । पारायणावरी पारायण । श्रद्धापरिपूर्णचालावे ॥६६॥ ऐसा कितीएक काळ लोटतां । माधवरावांची वेळ येतां । आले साईसमर्थांचे चित्ता । काय ती वार्ता परिसावी ॥६७॥ फळली माधवरावांची सेवा । लावा कांहीं नियमजीवा । भक्तिमार्गाचा प्रसाद व्हावा । लाहो विसांवा संसारी ॥६८॥ ऐसे बाबांचे आले मर्नी । रामदासास जवळ बोलावुनी । म्हणती “पोटांत आली कळ उठुनी । आंतर्डीं तुटूनि पडत कीं” ॥६९॥ जा, ही राही न पोटदुखी । आण कीं सत्वर सोनामुखी । मारिल्याविण थोडीसी फकी । जाई न रुखरुखी पोटाची” ॥७०॥ रामदास विचारा भावार्थी । खून घालूनि ठेविली पोथी । गेला धांवत बाजाराप्रती । आज्ञावर्ती बाबांचा ॥७१॥ रामदास खालीं उतरले । इकडे बाबांनी काय केले । तात्काळ आसनावरूनि उठले । जवळ गेले पोथीच्या ॥७२॥ तेथें इतर पोथ्यांत होती । विष्णुसहस्रनामाची पोथी । उचलून बाबांनीं घेतली हातीं । आले मागुती स्वस्थाना ॥७३॥ म्हणती “शामा ही पोथी कनी । पाहे पहा बहुगुणी । म्हणून देतों तुजलागुनी । ती त्वां वाचूनि पहावी” ॥७४॥ एकदां मज उपजली नड । काळीज करूं लागले धडधड । झाली जीवाची चडफड । दिसे न धडगत माझी मज ॥७५॥ ऐसिया त्या प्रसंगाला । काय सांगूं शामा मी तुजला । या पोथीचा जो उपयोग झाला । हा जीव तरला तिचेनी ॥७६॥ क्षणैक उरीं विसांवा दिला । तात्काळ हा जीव गार झाला । अल्लाच वाटे पोटीं उतरला । जीव हा जगला तिचेनी ॥७७॥ म्हणोनि शामा ही तुजला नेई । ओजें ओजें वाचीत जाई । रोज एकांदे अक्षर घेई । आनंददावी ही मोठी” ॥७८॥ शामा म्हणे ही मजला नलगे । रामदास मज भरेल रागे । तो म्हणेल मींच त्याचे मार्गे । कर्म वावुर्गे हें केले ॥७९॥ आर्धींच तो जातीचा पिसाट । माथेफिरु तापट खाष्ट । किमर्थ व्हावी ही कळ फुकट । नको कटकट ही मातें ॥८०॥ शिवाय पोथीची लिपी संस्कृत । माझी वाणी रांगडी कुश्चित । जोडाक्षरही न जिह्वेस उलटत । उच्चार स्पष्ट होई न मज ॥८१॥ पाहूनि बाबांचे कृत्य सकळ । बाबा लाविती वाटले कळ । बाबांस शामाची केवढी कळकळ । शामास अटकळ नाहीं ती ॥८२॥ “माझा शामा असेल खुळा । परी मजला तयाचा लळा । लोभ लावी जीवा आगळा । तयाचा कळवळा मज मोठा” ॥८३॥ ही विष्णुसहस्रनाममाळा । बांधीन स्वहस्ते तयाचे गळां । करीन तया भवदुःखावेगळा । लावीन चाळा वाणीला ॥८४॥ नाम पापाचे पर्वत फोडी । नाम देहाचे बंधन तोडी । नाम दुर्वासनेच्या कोडी । समूळ दवडी लोटुनी ॥८५॥ नाम काळाची मान मोडी । चुकवी जन्ममरणओडी । ऐसिया सहस्रनामाची जोडी । शाम्यास गोडी लागावी ॥८६॥ नाम प्रयत्ने घेतां चोखट । अप्रयत्नेही नाही ओखट । मुखासि आले जरी अवचट । प्रभाव प्रकट करील ॥८७॥ नामापरीस सोपें आन । अंतःशुद्धीस नाहीं साधन । नाम जिह्वेचे भूषण । नाम पोषण परमार्था ॥८८॥ नाम घ्यावया नलगे स्नान । नामासि नाहीं विधिविधान । नामें सकळपापनिर्दल्ल । नाम पावन सर्वदा ॥८९॥ अखंड माझेही नाम घेतां । बेडा पार होईल तत्त्वतां । नलगे कांहीं इतर साधनता । मोक्ष हातां चढेल ॥९०॥ जया माझे नामाची घोकणी । झालीच तयाचे पापाची धुणी । तो मज गुणियाहूनि गुणी । जया गुणगुणी मन्त्रांमी” ॥९१॥ हेंच बाबांचे मनोगत । तदनुसार मग ते वर्तत । शामा जरी नको म्हणत । बाबा तें सारीत खिशात ॥९२॥ वाडवडिलांची पुण्याई सबळ । तेणेंच साईकृपेचे फळ । ऐसे हें सहस्रनाम निर्मळ । प्रपंच-तळमळ वारील ॥९३॥ इतर कर्मा लागे विधि । नाम घ्यावे कर्धीही निरवधी । तया न अनध्याय प्रदोष बाधी । उपासना साधी नाहीं दुजी ॥९४॥ नाथांनींही येच रीती । एका आपुल्या शेजारियावरती । हेंच सहस्रनाम मारोनि माथीं । परमार्थपंथीं सुदिले ॥९५॥ नाथांघरीं नित्य पुराण । शेजारी जातीचा ब्राह्मण । होता स्नानसंध्याविहीन । दुराचरणनिमग्न ॥९६॥ कर्धीं करीना पुराणश्रवण ।

वाड्यांत पाऊल ठेवीना दुर्जन। नाथ होऊनियां सकरुण। केले पाचारण तयास। १७।। उंचवर्णी असोनि जन्म। वायां जातो हें जाणोनि वर्म। नाथांस उपजली कृपा परम। कैसा हा उपरम पावेल। १८।। म्हणोन तथानें नको म्हणतां। सहस्रनामाची दिघली संथा। एकेक श्लोक पढवितां पढवितां। निजोद्वारता लाधला। १९।। या सहस्र नामाचा पाठ। चित्तशुद्धीचा मार्ग धोपट। परंपरागत हा परिपाठ। तेणेच ही आटाट बाबांना। २०।। तों आले रामदास जलद। घेऊनि सोनामुखी अगद। अण्णा उभेच कळीचे नारद। वृत्तांत साद्यांत कळविला। २१।। आर्धीच रामदास आतताई। वरी नारदाची शिष्टाई। मग त्या प्रसंगाची अपूर्वई। कोण गाईल यथार्थ। २२।। आर्धीच रामदास विकल्पमूर्ति। माधवरावांचा संशय चिर्ती। म्हणे बळकावया माझी पोथी। बाबांना मध्यरथी घातलें। २३।। सोनामुखीची वार्ता विसरला। माधवरावांवरी घसरला। वृत्तिप्रकोप अनावर झाला। उदंड वरसला वागडंबर। २४।। पोटदुखीयें हें ढोंग सगळे। तुवांच बाबांस उद्युक्त केलें। माझ्या पोथीवर तुझे डोळे। हें न चाले मजपुढे। २५।। नांवाचा मी रामदास निधडा। पोथी न देतां गुणाधडा। पहा हें मस्तक फोडीन तुजपुढां। घालीन सडा रक्ताचा। २६।। तुझा माझे पोथीवर डोळा। स्वयेंच रचूनियां कवटाळा। घालिसी सकळ बाबांचे गळां। नामानिराळा राहून। २७।। माधवराव बहु समजाविती। रामदासा नाहीं शांती। तंव माधवराव सौम्यवृत्ती। काय वदती तें परिसा। २८।। मी कपटी हा माझे माथां। मारूं नको रे प्रवाद वृथा। काय तुझ्या त्या पोथीची कथा। नाहीं दुर्मिळता तियेला। २९।। तुझ्याच पोथीला काय सोनें। किंवा हिरकणी जडली नेणे। बाबांचाही विश्वास जेणे। धरिसी न जिणे धिक् तुझ्ये। ३०।। पाहूनि तयाचा अद्वाहास। बाबा मधुर बोलती तयास। “काय बिघडलें रे रामदास। व्यर्थ सायास कां वहासी।” ३१।। अरे शामा आपलाच पोरगा। तूं कां शिरा ताणिसी उगा। किमर्थ इतका कष्टसी वाउगा। तमाशा जगा दाविशी। ३२।। ऐसा कैसा तूं कलहतत्पर। कां न बोलावें मधुरोत्तर। अरे ह्या पोथ्या पढतांही निरंतर। अजूनि अंतर अशुद्ध। ३३।। प्रत्यर्हीं अध्यात्मरामायण पढशी। सहस्रनामांचे आवर्तन करिशी। तरी ही उच्छृंखलवृत्ति न त्यजिसी। आणि म्हणविशी रामदास। ३४।। ऐसा कैसा तूं रामदास। तुवां सर्वार्थी। असावें उदास। परी तुटेना पोथीचा सोस। काय या कर्मास सांगावें। ३५।। रामदासीं नसावी ममता। सान थोरीं असावी समता। त्या तुझी या पोरासीं विषमता। झोंबसी हाता पोथीस्तव। ३६।। जा बैस जाऊनी स्थानावरी। पोथ्या मिळतील पैशा पासरी। माणूस मिळेना आकल्पवरी। विचार अंतरी राखावा। ३७।। तुझ्या पोथीची काय महती। शाम्याला त्यातं कैंची गती। उचलली ती म्यांच आपमर्ती। दिघलीं तयाप्रति र्हींच ती। ३८।। तुला ती तों मुखोदगत। शाम्यास द्यावी आलें मनांत। वाचील ठेवील आवर्तनांत। कल्याण अत्यंत होईल”। ३९।। काय त्या वाणीची रसाळता। मधुरता आणि कनवाळुता। तैसीच स्वानंदजळशीतळता। अति अपूर्वता तियेची। ४०।। रामदास उमगला वित्ता। म्हणे माधवरावांस फणफणतां। घेईन बदला पंचरत्नी गीता। हें तुज आतां सांगतों। ४१।। रामदास इतुका निवळला। माधवरावांस आनंद झाला। एकच काय मी दहा तुजला। गीता बदला देईन। ४२।। असो पुढे तों तंटा निवाला। गीताग्रंथ जामीन राहिला। देव गीतेचा ज्यातें न कळला। गीता कशाला तयास। ४३।। साईसन्मुख अध्यात्मरामायण। पाठावर पाठ करी जो जाण। त्या रामदासें साईसी तोंड देऊन। करावें भांडण कां ऐसें। ४४।। हें तरी म्यां कैसें वदावें। दोष कोणास कैसे द्यावे। झाले ते प्रकार जरी न व्हावे। महत्त्व ठसावें कैसेनी। ४५।। इतुका झगडा लाविला ज्यानें। बाबांचेही घालविले दुखणें। कल्याण आहे माझें जेणें। अलौकिक देणें साईचें। ४६।। जरी न होता हा सायास। बसता न माधवरावांचा विश्वास। खरेंच चढतें न अक्षर जिव्हेस। पाठची तयांस होतें ना। ४७।। ऐसा हा साईनाथ प्रेमळ। खेळिया परमार्थाचा दुर्मिळ। दाबील केव्हां कैसी कळ। करणी अकळ तयाची। ४८।। पुढे शामाची निष्ठा जडली। दीक्षित-नरक्यांहीं संथा दिघली। अक्षरओळख करून घेतली। पोथी चढली जिव्हेवर। ४९।। असो हा माधवरावांचा वाद। साई शुद्धबोधानुवाद। परमानंदपूर्ण हा विनोद। निर्विवाद सुखदायी। ५०।। तैसेंच ब्रह्मविद्या अभ्यासिती। तयांची बाबांस मोठी प्रीती। प्रसंगोपात्त अभिव्यक्ति। दाविती कैसी अवलोका। ५१।। एकदां जोगांची आली बंगी। शिरडी पोस्टांत टपालमार्गी। स्वीकारावया तया जार्गी। लागवेगीं निघाले। ५२।। पुस्तक पाहती तों तें भाष्य। लोकमान्यांचे गीतारहस्य। बगलेस मारून मशिदीस। दर्शनास पातलें। ५३।। नमस्कारार्थ खालवितां डोई। बंगीही पडली बाबांचे पार्यी। “बापूसाब ही कशाची काई”। बाबा ते ठारीं पूसती। ५४।। बंगी मग समक्ष फोडली। कसली काय ती वार्ता कळविली। ग्रंथासह बाबांचे हातीं दिघली। अवलोकिली बाबांनी। ५५।। ग्रंथ काढोनि हातीं घेतला। क्षणार्धात चाळून पाहिला। खिंशांतून एक रुपया काढिला। वरती ठेविला कौतुकें। ५६।। रुपयासह मग तो ग्रंथ। घातला कीं जोगांचे पदरांत। म्हणाले हा वाचा साद्यांत। कल्याणप्रद होईल। ५७।। अशा बाबांच्या अनुग्रहकथा। वर्णितां येतील असंख्याता। ग्रंथ पावेल अति विस्तृतता। म्हणोन संक्षिप्तता आदरी। ५८।। एकदां शिरडीत ऐसें झालें। दादासाहेब खापडे आले। सहपरिवार तेथें राहिले। प्रेमें रंगले बाबांच्या। ५९।। खापडे नव्हेत सामान्य गृहस्थ। अति विद्वान मोठे प्रस्थ। साईसन्निध जोडूनि हस्त। पार्यी मस्तक खालवीत। ६०।। आंगलविद्यापारंगत। धारासभेंत कीर्तिमंत। वकृत्वें सर्वास हालवीत। मूग ते गिळत साईपुढे। ६१।। भक्त बाबांचे असंख्यात। परी त्यांपाशीं मूकव्रत। खापडे-नूलकर-बुद्धीव्यतिरिक्त। धरितां न भक्त आढळला। ६२।। इतर सर्व बाबांशीं बोलत। कांहीं तोंडासी तोंडही देत। नाहीं भीडभाड मुर्वत। मूकव्रत तें यां तिघां। ६३।। बोलण्याचीच काय कथा। बाबांसन्मुख तुकविती माथा। अवर्णनीय तयांची लीनता श्रवणशालीनताही तैसी। ६४।। विद्यारण्यांची पंचदशी। समजून घ्यावी जयांपर्ही। ते दादासाहेब मूकवृत्तीसी। धरीत मशिदीसी येतांच। ६५।। शब्दब्रह्माचें कितीही तेज। शुद्धब्रह्मापुढे निस्तेज। साई परब्रह्ममूर्ति सतेज। विद्वते लाज लावी ती। ६६।। चार महिने तयांचा वास। कुटुंब राहिले सात मास। दिवसेंदिवस उभयतांस। अति उल्हास वाटला। ६७।। कुटुंब मोठे निष्ठावंत। साईपर्दीं प्रेम अत्यंत। साईस नित्य नैवेद्य आणीत। मशिर्दीत स्वहस्ते। ६८।। होई जों न

नैवेद्यग्रहण। बाईस तोंवर उपोषण। महाराजांनी केलिया सेवन। मागून जेवण बाईचें। १४९।। असो एकदां आली वेळ। बाबा परम भक्तवत्सल। बाईची श्रद्धा पाहून अचळ। मार्ग सोजवळ दावीत। १५०।। अनेकांच्या अनेक परी। बाबांची तों अगर्दींच न्यारी। हांसतां खेळतां अनुग्रह वितरी। जो दृढ अंतरी ठसावे। १५१।। एकदां सांजा-शिरापुरी। भात वरान्न आणि खिरी। सांडगे पापड कोशिंबिरी। बाईनें ताटभरी आणिले। १५२।। ऐसें तें ताट येतांक्षणीं। बाबा अति उत्कंठित मर्नी। कफनीच्या अस्तन्या वरी सारूनी। आसनावरुनी ऊठले। १५३।। जाऊनि बैसले भोजनरथानीं। घेतलें ताट सन्मुख ओढुनी। वरील आच्छादन बाजूस सारूनी। अन्नसेवनीं उद्युक्त। १५४।। नैवेद्य येती इतरही बहुत। याहून सरस अपरिमित। कित्येक वेळ ते पद्धन राहत। यावरीच हेत कां इतुकां। १५५।। ही तों प्रपंचाची वार्ता। शिवावी कां संतांचे चित्ता। माधवरावजी साईसमर्था। म्हणती ही विषमता कां बरें। १५६।। अवघ्यांचीं ताटें ठेवूनि देतां। कोणाचीं चांदीचींही दूर भिरकावितां। मात्र या बाईचें येतांच उठतां। खाऊं लागतां नवल हें। १५७।। हिचेंच अन्न कां इतुके गोड। देवा हें आम्हांस मोरें गूढ। काय तरी हें तुझें गारुड। आवडनिवड तुम्हां कां। १५८।। बाबा म्हणती सांगूं काई। काय या अन्नाची अपूर्वाई। पूर्वी ही एक वाण्याची गाई। दुधाळ लई लड्ड असे। १५९।। मग ती कुरें नाहींशी झाली। माळियाकडे जन्मास आली। तीच पुढे क्षत्रियाकडे गेली। पत्नी झाली वाणियाची। १६०।। पुढे ही उपजली ब्राह्मणापोटीं। बहुता काळानें पडली दृष्टी। प्रेमाचे दोन घांस पोटीं। सुखसंतुष्टी जाऊं दे। १६१।। ऐसें म्हणूनि यथेष्ट जेवले। मुख आणि हात धुतले। सहज तृप्तीचे ढेकर दिधले। येऊन बैसले गादीवर। १६२।। बाईनें मग करूनि नमन। आरंभिलें साईचरणसंवाहन। बाबांनीं ती संधी साधून। हितगुज सांगून राहिले। १६३।। बाई जयांनीं चरण चूरी। दाबीत ते कर बाबा स्वकरीं। पाहूनि देव-भक्तांची चाकरी। करी मस्करी तंव शामा। १६४।। ठीक चाललें आहे कीं देवा। काय मौजेचा हा देखावा। पाहूनि या परस्परांच्या भावा। वाटे नवलावा अत्यंत। १६५।। पाहोनि तिचा सेवाकाम। प्रसन्न बाबांचे अंतर्याम। हळूच म्हणती “राजाराम। राजाराम” वद वाचे। १६६।। ऐसें म्हणत राहीं नित। सफल होईल आई जीवित। शांत होईल तुझें चित्त। हित अपरिमित पावसील। १६७।। काय त्या वचनाची मात। हृदयांतरीं जाऊन खोंचत। वचनयोगेच शक्तिपात। क्षणार्धात करीत। १६८।। ऐसा कृपाळू श्रीसमर्थ। प्रणतपाळ साईनाथ। पुरवी नित्य भक्तमनोरथ। साधी निजहित तयांचे। १६९।। अत्यंत हित अति प्रीती। अत्यंत लीन श्रोतयांप्रती। कथितों मी तें धरा चिर्तीं। करितों विनंती सलगीची। १७०।। लंपट गुळाचिये गोडी। सांडी न मुंगी तुटतां मुंडी। तैरी द्या साईचरणीं दडी। कृपापरवडी रक्षील तो। १७१।। गुरु-भक्त हे नाहीं वेगळे। दोघेही एकांग आगळे। प्रयत्ने वेगळे करितां बळे। अभिमान गळे कर्त्याचा। १७२।। एकावांचून एक ठेला। कच्चा गुरु तो कच्चाही चेला। परी जो पक्कया गुरुचा केला। द्वैतीं अबोला तयासी। १७३।। गुरु राहीं एकया गांवीं। शिष्य तयाचा इतर गांवीं। ऐसें जयाचें मन भावी। ते मानभावी उभयही। १७४।। मुळींच जरी नाहींत दोन। वेगळीक मग ती कुटून। एक न राहे एकावीण। इतुके अनन्य ते दोघे। १७५।। गुरुभक्तांत नाहीं अंतर। ऐसें वास्तव्य निरंतर। गुरुपदावरी भक्तशिर। हाही उपचार रथूलाचा। १७६।। भक्त अद्वैतभजनपर। गुरुही अद्वैतभक्तपर। ऐसे न मीनतां परस्पर। केवळ तो व्यवहार नांवाचा। १७७।। कैसें लाघेल अन्नाच्छादन। क्षणमात्रही न करा चिंतन। हें तों सर्व प्रारब्धाधीन। प्रयत्नावीण आपाद्य। १७८।। करूं जाल प्रयत्ने संपादन। तरी तो होईल व्यर्थ शीण। प्रयत्ने व्हा परमार्थसंपन्न। चिंतन रात्रंदिन हें करा। १७९।। ‘उत्तिष्ठत’ आणि ‘जाग्रत’। गाढ निंद्रेत पडतां कां घोरत। श्रुतिमाय तारस्वरें गर्जत। प्रेमें जागवीत भक्तांस। १८०।। सर्वानर्थबीजभूत। अविद्यानिंद्रेत जे जे लोळत। तयांनीं वेळीं होऊनि जागृत। गुरुज्ञानामृत सेवावें। १८१।। तदर्थ होऊनि अति विनीत। व्हा गुरुचरणीं शरणागत। तो एक जाणे विहिताविहित। आम्ही तों नेणत लेकुरें। १८२।। साहंकार किंचिज्ज जीव। निरहंकार सर्वज्ञ शिव। दोघांठार्यीं अभेदभाव। व्हावया उपाव गुरु एक। १८३।। अविद्योपाधि आत्मा ‘जीव’। मायोपाधि आत्मा ‘शिव’ जाणे घालवूं हा भेदभाव। समर्थ गुरुराव एकला। १८४।। मन संकल्पविकल्पाधीन। करा साईपार्यीं समर्पण। मग तेथून पावे जें स्फुरण। त्याचें अहंपण त्याजवळ। १८५।। तैसीच सकल क्रियाशक्ती। तीही समर्पा साईप्रती। मग तो आज्ञापी जैसिया रीतीं। तैसिये स्थिरीं वर्तावें। १८६।। जाणा सकल साईची सत्ता। भार घालोनि तयांवरता। कार्य करितां निरभिमानता। सिद्धि ये हातां अविकळ। १८७।। परी म्हणाल मी हें करीन। धराल अत्यल्यही अभिमान। फळ येर्इल तात्काळ दिसोन। विलंब क्षणही न लागेल। १८८।। मायामोह-निशींस। या कुशीचे त्या कुशीस। हेमाड असतां देतां आळस। हरिगुरुकृपेस लाधला। १८९।। तेंही केवळ अदृष्टवर्णें। विनाअभ्यास वा सायासें। त्यांनींच केवळ निजोद्देशें। गौरविलें ऐसें वाटतें। १९०।। करावया भक्तोद्भाव। करोनि निजचरित्र-निर्धार। बळेंच त्याचा धरोनि कर। ग्रंथ सविस्तर लिहविला। १९१।। अखंडानुसंधान-सूत्र। अनन्यप्रेमपुष्टीं विचित्र। गुंफोनियां हार मनोहर। अर्पूं सादर साईस। १९२।। मिळवूं स्वराज्यसिंहांसन। होऊं स्वपदीं विराजमान। भोगूं स्वानंद निरभिमान। सुखायमान निजांतरीं। १९३।। ऐसें अगाध साईचरित्र। पुढील कथा याहून विचित्र। दत्तावधान व्हा क्षणमात्र। श्रवण पवित्र करावया। १९४।। पुढे येर्इल अध्यायत्रयी। बाबा बैसूनि ठार्यींचे ठार्यीं। दृष्टांताची अपूर्वाई। पहा नवलाई दावितील। १९५।। त्यांतील आरंभींचा अध्याय। लाला लखमीचंदाचा विषय। प्रेमसूत्रें बांधून पाय। दविला निजठाय तयास। १९६।। बन्हाणपुरस्थ बाई एक। तिचिया खिचडीलार्गीं कामुक। होऊनि केलें दर्शनोत्सुक। दाविलें कौतुक प्रेमाचें। १९७।। पुढे मेघाचिया स्वप्नांत। त्रिशूळ काढाया झाला दृष्टांत। तयापाठीं अकस्मात। लिंग हो प्राप्त शंकराचें। १९८।। ऐसेरेसिया अनेक कथा। तेथून पुढे येतील आतां। भक्तिपूर्वक ऐकतां श्रोतां। श्रवणसार्थकता होईल। १९९।। सेंधव सिंधुनिमज्जन। तैसा हेमाड साईस शरण। सोहंभावाचें अभिन्नपण। त्या अनन्यपणें नमन करी। २००।। वरी करी प्रेमे विनवण। लागो अहर्निश साईचें ध्यान। त्यावीण ध्यानीं न रिघो आन। मन सावधान असावें। २०१।। होवो मागील

परिहार। पुढील निर्दलून जावा पार। अवशेष जें मध्यंतर। राहो निरंतर गुरुपार्यो। ॥२०२॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते।
भक्तहेमाडपंतविरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। दीक्षानुग्रहदानं नाम सप्तविंशतिमोऽध्यायः संपूर्णः।।

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥